

ÉLETMŰVELTSÉG ÉS

A LEVENTEINTÉZMÉNY KAPCSOLATA A NÉPMŰVELÉSSEL*

A honvédelemről szóló 1939:II. törvénycikk leventekötelesnek minősít minden magyar állampolgár ifjút 12. életévétől mindaddig, amíg tényleges katonai szolgálata nem kezd, vagy katonai szolgálatra való alkalmatlanságát végleg meg nem állapítják.

A leventeképzés céljára és anyagára vonatkozóan pedig kimondja az idézett törvénycikk, hogy a leventeképzés a magyar ifjúság nevelésének egyik eszköze és célja az, hogy az ifjúságot a hagyományos magyar katonai erényekben való nevelés útján a haza védelmének magasztos feladataira testben és lélekben előkészítse.

A leventeképzés tehát kiterjed az egész ország ifjúságára és mivel feladata az, hogy a magyar ifjúságot egységes szellemű és nemzeti érzésű, vallásos és küzdőképes, testben és lélekben edzett elsőrangú állampolgárrá nevelje, a leventeintézmény munkássága a szó legnemesebb értelmében vett népnevelés, természetesen ezzel kapcsolatban népművelés is.

Ezt a tényt leszögezi a honvédelemről szóló törvénycikk is, amikor akként rendelkezik, hogy a leventekötelesek nevelését és képzését a honvédelmi miniszter irányítja, míg a leventefoglalkoztatás nevelési anyagát — a leventeképzés sajátos célja és annak a magyar ifjúság egységes nevelésébe való beillesztése folytán — a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg.

A leventeképzés és nevelés két vonalon történik, és pedig a kötelező leventefoglalkozás, valamint az önkéntes leventeegyesületi élet vonalán.

A kötelező leventefoglalkozás évente tíz hónapon át legfeljebb heti négy órára terjed ki és ezenfelül minden levente köteles 18. életévében egy, legfeljebb három hétig tartó összefüggő gyakorlaton résztvenni.

A kötelező foglalkozási idő tehát, különösen ha számításba vesszük a karácsonyi, húsvéti, valamint a nagyobb mezőgazdasági munkálatok idején adott szüneteket, erősen korlátolt. Ezzel szemben a leventeegyesületi önkéntes munka tartama korlátlan.

A kötelező foglalkozás teljes kiképzési anyaga a leventék három korcsoportjára van felosztva akként, hogy az első korcsoport 12—14 éves leventepródjainál a súlyt a hazafias és valláserkölcsi nevelésre, a második korcsoport 15—17 éves ifjú leventéinél a kialakuló jellem nevelésére és módszeres testnevelés révén a helyes testi fejlődésre, míg végül a har-

* Ezt a rovatot ebben s a következő számban is a kenesei tárgyalás anyagának közlésére szenteljük. A hozzászólásokat a különnyomatban kapják olvasóink.
A szerk.

madik korcsoport 17 évesnél idősebb leventegényeinél a teljes katonai előképzésre és nevelésre vetjük.

Ez a kiképzési anyag kiterjed a vallási, hazafias és bajtársi kötelességre való nevelésre, a testnevelésre, egészségápolásra, levente tudnivalók ismertetésére, alaki és lökiképzésre, honpolgári-légyvédelmi ismeretekre, nemzeti alapműveltségre, közhasznú egyéb ismeretekre és ügyességek tanítására.

Kiegészül ez a 2. és 3. korcsoportban a honvédelmi és katonai alapismeretekkel, a csatárképzéssel, térképismeretekkel és világnézeti neveléssel.

A főbb vonásaiban ismertetett kiképzési anyag is kétséget kizáróan mutatja, hogy már a kötelező foglalkozásokat sem csupán a katonai nevelésre, hanem tekintélyes részben a szorosan vett népművelésre is fordítjuk.

Természetesen ezt az óriási kiképzési anyagot csak fokozatosan, a leventekötelezettség egész időtartama alatt sajátíthatja el a levente akkor, ha szabadidejében a leventeegyesületi élet munkájában is részt vesz.

A leventeegyesületek célját a honvédelemről szóló törvénycikk végrehajtási utasítása a következőkben jelöli meg: a leventeegyesületek célja az, hogy a leventeköteles ifjúságot a kötelező leventekiképzés körén kívül is hazafias és vallásos szellemben együtt tartsák, az ifjúságnak a kötelező foglalkozások alatt és az iskolákban nyert nevelését tovább munkálják és kiegészítsék, az ifjúságot társadalmi nevelésben és támogatásban részesítsék, valamint szabadidejének helyes felhasználását tervszerűen előmozdítsák.

A leventeegyesület nevelő, művelő és szórakoztató munkájának a kötelező heti leventeképzés munkáját kell szervesen kiegészítenie. Ennek a célnak a szolgálatában a leventeegyesület rendeltetése az, hogy az egységes nemzetnevelésbe való beilleszkedés útján a bajtársi érzéstől áthatott, egységes szellemű, hazafiassan érző vallásos és hagyományos harcosszerűekben gazdag magyar ifjúságnak összefogó társadalmi szervezete legyen.

Az ismertetett célkitűzések nyilvánvalóvá teszik, hogy nemcsak a kötelező leventefoglalkozás alatt és az iskolában nyert nevelést kell a leventeegyesületi életben továbbmunkálni, hanem a tulajdonképeni cél elérése, az elsőrangú honpolgárrá való nevelés is a leventeegyesületi életben történik.

Ezért rendelkezik a végrehajtási utasítás akként, hogy bár a leventeegyesületi életben való részvétel önkéntes, a kitűzött célokra való tekintettel azonban törekedni kell arra, hogy az egyesületi életben minden levente résztvegyen, még a tanintézetek kötelékébe tartozó ifjak belépését is elő kell mozdítani.

A leventeegyesületekben tehát az ifjúság nemesirányú nevelő szórakoztatása és hazafias katona-szellemben való lelki és testi nevelése mellett a szó *legszorosabb és legnemesebb értelmében vett népművelés is folyik.*

Bizonyítják ezt a végrehajtási utasítás IV. fejezetében foglalt rendelkezések is, melyek a leventeintézmény támogatására, különösen pedig a leventeegyesületek működésének biztosítására és előmozdítására törvény-

hatósági, valamint ezek alá városi, illetve községi leventebizottságok felállítását rendelik el.

A törvényhatósági leventebizottságok elnökei: hivatalból a törvényhatóságok első tisztviselői, akik — mint a törvényhatósági iskolán kívüli népművelési bizottság elnökei — kötelesek gondoskodni arról, hogy a népművelési szervek a leventeintézményt támogassák.

Hivatalból tagjai a leventebizottságoknak másokon kívül még a kir. tanfelügyelő, a törvényhatósági népművelési titkár, a tankerületi főigazgató által kijelölt egyik középfokú fiúiskola igazgatója, valamint a keresztyén vallásfelekezetek egy-egy lelkészi képviselője, illetve községekben az iskolák igazgatói, tehát mindazok a szakférfiak, akik a népművelés nemzetalkító munkásságának hivatott apostolai.

A leventebizottságok és a leventeegyesületek felügyeletét és irányítását a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a honvédelmi miniszter látja el a Leventeegyesületek Országos Központja (rövidítve és a továbbiakban: LOK) útján.

A végrehajtási utasításnak ez a rendelkezése is félreérthetetlen kifejezéssel annak, hogy a leventeintézmény munkássága nem más, mint honvédelmi nevelés, amely természetesen magában foglalja a népművelés alapelemeit is.

A leventeegyesületek célkitűzéseinek megvalósítása a leventeotthonokban, valamint és főként kint a szabad természetben lezajló egyesületi életben folyik, amit gyűjtőnéven — mivel a leventék szabadidejüket fordítják önművelésükre és mivel az egyesületi életben a leventék külön zárt világa alakul ki, melyet a levente magáénak tud és amelyben cselekvési vágyát kielégítheti — szabadidőmozgalomnak nevezünk.

A leventék együtt tartása a szabadidőmozgalom során módot és alkalmat ad arra, hogy a különböző társadalmi rétegek ifjai egymással szorosabban érintkezzenek, hogy egymást megismerhessék megszerethessék és ezzel elősegíthessék a nemzeti szempontból is oly káros, elavult társadalmi válaszfalak leomlását. A leventeegyesületi élet ily módon elősegíti az igazságosabb, szociálisabb új magyar társadalom kialakulását.

Számos bizonyító példáját termelte ki ennek a tavalyi nagy erdélyi táborozás, ahol a legfelsőbb társadalmi osztály fiai szoros és bensőséges baráti kapcsolatot kötöttek a nép gyermekeivel s ezt, a közelmúltban még zárkózott világban élő apák megértéssel és büszkeséggel újságtolták nekem.

Rövid időre korlátozott előadásom keretében csak futólagosan és vázlatosan sorolhatom fel azt a tevékenységet, mely a leventeegyesületi életben folyik és amely az ifjúság értelmi fokához mért népművelésre is kiterjed.

E tevékenységek ismertetése előtt hangsúlyoznom kell azt, hogy a leventék túlnyomó többsége már nem jár iskolába, nagyrészenek — főleg hazánk felszabadult részein — az alpműveltsége teljesen hiányzik és hogy ez a többség már bekapcsolódott a nemzet közigazdasági életébe és így termelési tényező.

A levente szabadidejének helyes felhasználásánál figyelembe vesszük:

- a) a munka után rendelkezésre álló napi szabadidőt;
- b) a hétvégi szabadidőt és
- c) az évi fizetéses szabadság idejét.

A napi szabadidőben alkalmat hagyunk a levetének, hogy a családi élet melegében is részesedhessék. Nem követeljük tehát, hogy minden nap megjelenjen a leventeegyesületben, de amikor önként megjelenik ott, rövidebb lélekzetű társas szórakozásban részesítjük őket, valamint alkalmat és módot adunk, hogy műveltségét fejlessze, vagy ha kívánja, szak tudását bővíthesse.

A hétvégi szabadidőben gondoskodunk arról, hogy a levente testi felüdülés, valamint nemesirányú léleküdtő szórakozások révén társasági közösségi életet élhessen.

Az évi szabadidő alatt pedig gondoskodunk arról, hogy testi erejének megújítása mellett táborozások, természetjárás, üdülések, utazások révén hazája földjét, népét, gazdasági viszonyait, tehát a nagy nemzeti közösséget is megismerhesse és megszerethesse.

A szabadidőmozgalom keretében vallásos, erkölcsi, szociális, esztétikai és testnevelésben részesítjük a leventéket.

Az e gyűjtőnevek alá tartozó fogalmak, valamint művelésük eszközei tartalomjegyzékszerű felsorolásban, nagyjában a következő részletekből tevődnek össze:

Cselekvő hitélet, a vallásos kötelezettségek teljesítése, vallásos tanfolyamok, egyházi énekkarok, vallásos népszokások ápolása, bibliakörök, ősök és hősök tisztelete, temetőkultusz.

Jellemnevelés, világnézet és közvélemény kialakítása, a családi élet fenköltése.

A szociális gondolat, a szolidaritás, a társasműveltség, az állampolgári és nemzetpolitikai nevelés, a nemzettudat, hazaszeretet és katonai szellem fejlesztése, a karitatív és szociális munka.

A sportolás, testnevelés összes ágainak művelése, minőségi sportolók kitermelése, versenyek, valamint sportünnepélyek rendezése.

Analfabéta-, számolási, helyesírási, nemzeti alpműveltséget nyújtó, szemináriumi, ügyességi, művészeti, háziipari és gyakorlati irányú szaktanfolyamok.

Az egyesületi élet irányításánál figyelembe vesszük azt, hogy a levente a társadalom dolgozó, termelő tagja lesz s hogy élnie, dolgoznia, küzdenie kell.

Ezért a cselekedtetés, a leventék öntevékenysége, munkakészsége és munkavállalása a vezető gondolat a leventeintézményben.

Ezekre alkalmat is adunk mind a kötelező leventefoglalkozások folyamán, mind a szabadidőmozgalomban, mert csakis így lehet a leventeintézmény valóban ifjúsági mozgalom, melyre törekszünk és csakis így lehet a leventeegyesület magáé az ifjúságé.

A leventeegyesületek vezetői tehát nem erőszakolják rá elgondolásait, akaratukat mereven az ifjúságra, hanem kellő irányítással és helyes pedagógiai érzékkel odahatnak, hogy mindezeket maga az ifjúság termelje ki és hogy nemes törekvéseit, munkakészségét és lendületét ki is élje a szabadidőmozgalomban.

A leventeegyesület a maga alapszabályaival, tisztikarával, választmányával, közgyűlésével, munkarendjével, költségvetéseivel és közösségi életével kicsiben a község, vármegye, az ország kormányzását érzékelteti a leventékkal. A tagsági jogok és köteleességek gyakorlása közben tanulja meg a levente, hogy minden közösség, tehát egyesület, község, megye,

ország felvirágzásának előfeltétele a kötelességteljesítés, a kormányzottak érdekeinek gondozása és az, hogy a kormányzottak megértsék vezetőiket, azokat kövessék és azoknak engedelmeskedjenek. Ezért a leventeegyesületben első követelmény a rend és fegyelem s az ügyek intézésénél csak a közérdek lehet az irányító és döntő. A leventeegyesületi életen át ismeretjük meg a leventével az ország kormányzásának rendjét és működését, hogy később, amikor már önállósult életét éli, jogait és kötelességeit céltudatosan, közösségi érzéstől vezetve gyakorolhassa és a nemzeti életbe mint öntudatos állampolgár illeszkedhessék bele.

Az előadottakból világosan kitűnik a leventeegyesületi munka sorsdöntő fontossága a leventeintézmény célkitűzéseinek megvalósításában, valamint az, hogy a leventeegyesület csak akkor lehet az ifjúság szeretettel dédelgetett és látogatott otthona, ha az egyesületek felnőtt vezetői arra rátermett, az ifjúságot megértő és szerető, korszerűen gondolkozó férfiak, akik a részletvezetésre alkalmas ifjakat ki tudják szemelni, azoknak működési szabadságot biztosítani és a fiatalság lüktető tettegyát a célt szolgáló termelő munkává képesek alakítani.

Ezért intézkedik a végrehajtási utasítás akként, hogy a leventeegyesületek megalakításának munkájában a leventebizottságok, a népművelési szervek és a tanszemélyzet támogatását igénybe kell venni, továbbá a leventeképzés nevelési feladatainak ellátására meg kell nyerni a helyi értelmiségnek erre alkalmas kiváló tagjait, különösen a hivatásos nevelőket, orvosokat, cserkésztisztákat, közhivatalnokokat, gazdasági szakembereket.

A leventeintézmény ismertett tevékenységéből és a vezetés személyi összetételéből világosan kitűnik, hogy a leventeintézményen belül népművelés folyik és annak irányítását a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértve a LOK útján a honvédelmi miniszter látja el.

Mindezt írásba foglalta és *Tájékoztató a leventeegyesületi élet irányításához és vezetéséhez* címmel ki is adta a LOK és ezzel az összes érdekelt szerveket el is látta.

Ennek a tájékoztatónak oroszlanrészét a VKM által a LOK-hoz delegált népművelési előadó szerkesztette.

Előadásomban igyekeztem érzékeltetni azt a szoros kapcsolatot, mely a leventeképzés és a népművelés között fennáll és azt a módszert, amellyel az ifjúság lelkületének megfelelően a népművelés feladatait a leventeintézményen belül megoldjuk.

Minél tökéletesebben oldjuk meg ezt a feladatot a leventeintézményen belül, annál kisebbre fog zsugorodni a népművelés munkája a leventeintézményen kívül. Amennyiben vállvetett lelkes munkával célkitűzéseinket meg is valósítjuk, úgy be kell következnie az ezeréves Magyarország feltámadásának.

Demeter Lajos